

Aktivna uloga knjižnice Građevinskog fakulteta Osijek u promoviranju održivog razvoja

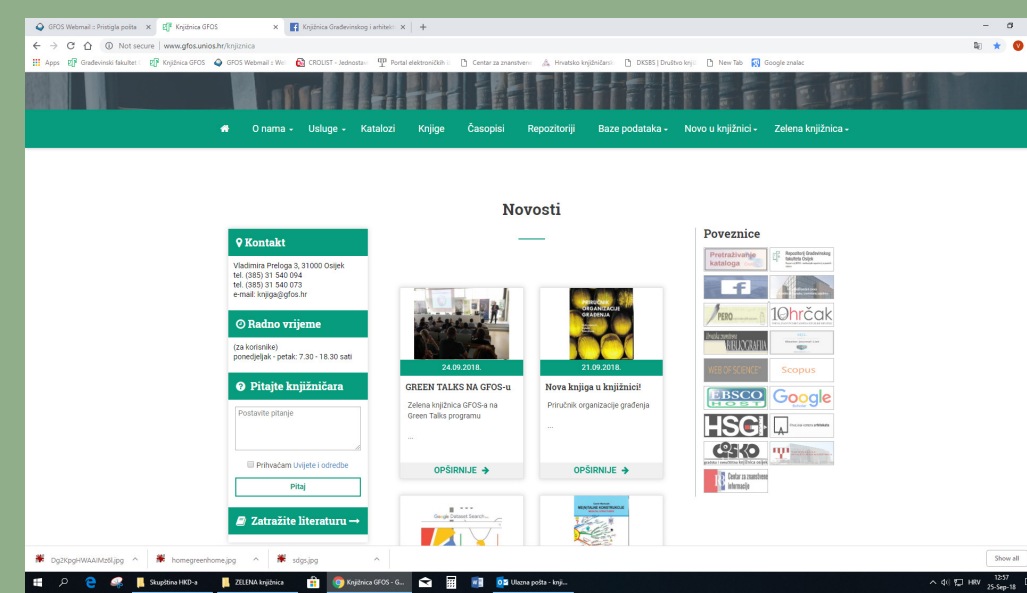
Vesna Zobundžija, prof., dipl. knjižničar
izv. prof. dr. sc. Zlata Dolaček-Alduk
doc. dr. sc. Dina Stober

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Građevinski i arhitektonski fakultet Osijek

Uvod

Ubrzani tehnološki razvoj, kojega prati gomilanje otpada i onečišćenja, prekomjerno iskorištavanje sirovina i nekontrolirana potrošnja energije, doveli su do ugroženosti prirodne ravnoteže i klimatskih promjena. Kako bismo sačuvali naš planet, krajem prošlog stoljeća Svjetska komisija za okoliš i razvoj donijela je strateške preporuke i definirala pojam održivog razvoja. Prema toj definiciji, održivi je razvoj „razvoj kojim se zadovoljavaju potrebe današnjih naraštaja a da se pritom ne ugrožava mogućnost budućih naraštaja u zadovoljavanju njihovih potreba“.

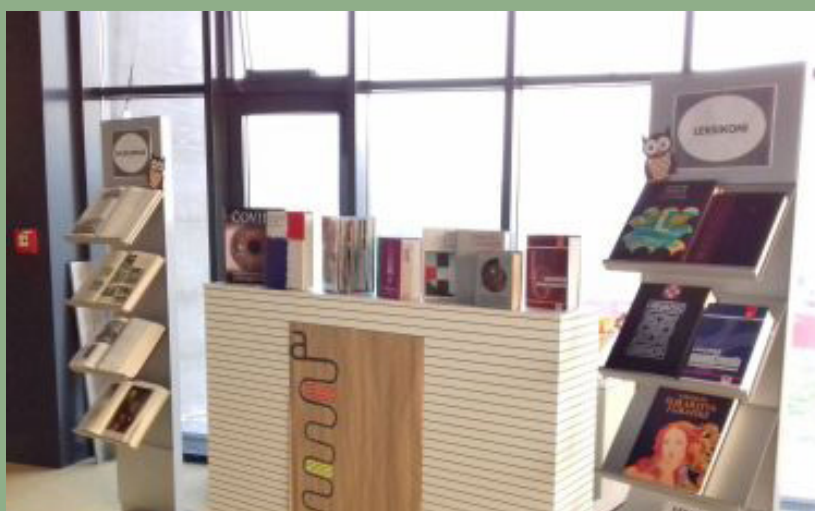
Program za održivi razvoj do 2030. godine, koji su države članice Ujedinjenih naroda usvojile na summitu u rujnu 2015. godine, sadrži 17 globalnih ciljeva kojima bi se u cijelome svijetu trebalo iskorijeniti siromaštvo, neravnopravnost i nepravda te riješiti pitanja klimatskih promjena do 2030. godine. Knjižnice, kao institucije koje omogućavaju pristup informacijama, informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji, a svojim korisnicima nude i edukaciju i pomoć u pronalaženju informacija, imaju ključnu ulogu u ostvarivanju ishoda svih ciljeva održivog razvoja. Ovdje izdvajamo četiri koja su već na određeni način implementirana u program i poslovanje Knjižnice Građevinskog fakulteta Osijek.



Slika 1. Mrežna stranica Knjižnice GFOS-a



Slika 2. Radionica o pretraživanju e-izvora podataka i bibliometrijskim analizama



Slika 3. Izložba „Od A do Ž: enciklopedije s naših polica“, Mjesec hrvatske knjige 2017.



Slika 4. Razgovor s književnicom: Julijana Matanović, Mjesec hrvatske knjige 2017.



Slika 5. Predstavljanje knjige A. Šverko „Grad (ni)je kuća“, Mjesec hrvatske knjige 2016.

Cilj 4: Kvalitetno obrazovanje Osigurati inkluzivno i kvalitetno obrazovanje i promovirati mogućnost cjeloživotnog učenja

Knjižnica GFOS-a osigurava svojim korisnicima lijep i ugodan prostor za učenje, stolovi u čitaonici opremljeni su utičnicama za računala i priključcima za internet i telefon, pristup knjižnom fondu je otvoren i u čitaonici slobodno mogu koristiti svu potrebnu građu. Knjižnica je, osim subotom i nedjeljom, otvorena cijeli dan, od 7 do 19 sati. Osim informativnih i edukativnih sadržaja koji se objavljuju na mrežnoj stranici (različite informacije i obavijesti nastavnicima i studentima, prezentacije i poveznice na online priručnike, savjetnike, rječnike i sl.), organiziraju se i predavanja i radionice, najčešće vezane uz pretraživanje baza podataka i ostalih e-izvora, otvoreni pristup i autorska prava i drugo. U sklopu projekata kojima se obilježavaju različite manifestacije (Mjesec hrvatske knjige, Noć knjige, Dani hrvatskoga jezika i slično), Knjižnica organizira predstavljanja novih, uglavnom stručnih i znanstvenih knjiga, stručna i znanstveno-popularna predavanja, književne večeri, izložbe, studentske radionice i tematske pub-kvizove.



Slika 6. Instalacija povodom Dana hrvatskoga jezika 2018.

Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice Učiniti gradove i naselja inkluzivnim, sigurnim, izdržljivim i održivim

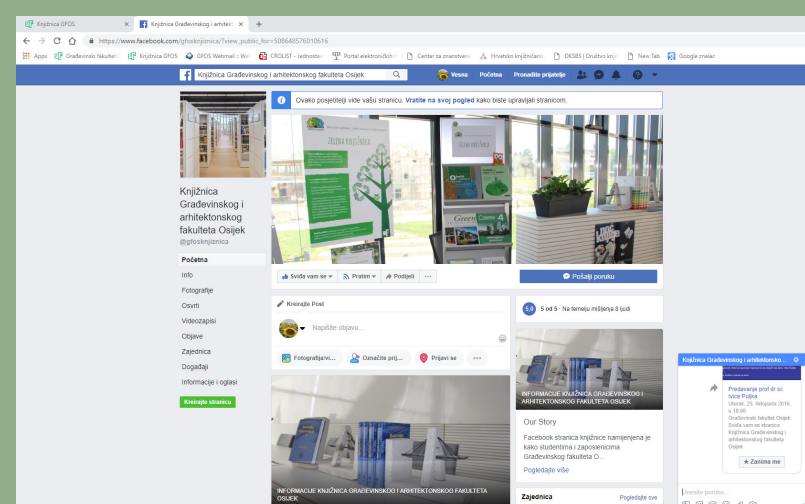
Regulativa EU koju je većim dijelom u svoj pravni sustav integrirala i Hrvatska, propisuje primjenu mjera energetske učinkovitosti, zaštite okoliša i uporabe obnovljivih izvora energije. U sektoru opće potrošnje veliki potrošači energije su zgrade koje u Europi i u Hrvatskoj sudjeluju s oko 40 % u ukupnoj potrošnji energije, s tendencijom stalnog porasta. Zbog toga je energetska učinkovitost u zgradarstvu te korištenje obnovljivih izvora energije, prije svega za grijanje i hlađenje, prioritet energetike i graditeljske djelatnosti. Koncept održive gradnje zahtijeva integrirani pristup projektiranju, od koncepta do detalja, gdje svaki element konstrukcije ostvaruje zadane postavke energetske učinkovitosti. Na taj način elementi opreme i postrojenja, vezani uz uštedu energije, postaju ravnopravni osnovnim sastavnicama oblikovanja zgrade: funkciji, konstrukciji i formi. Ovakav pristup projektiranju i izgradnji građevina utjecao je na to da se ekološke teme obrađuju u znanosti i visokom obrazovanju. Studijski programi građevinarstva na preddiplomskoj i diplomskoj razini obuhvaćaju teme iz područja energetske učinkovitosti u zgradarstvu koje se realiziraju kroz kolegije Građevinska fizika, Energetski učinkovite građevine i Integrirano projektiranje, dok se na poslijediplomskoj razini realiziraju kroz kolegije Gospodarenje građevinama i Tehnologije ekološkog građenja.

Cilj 13: Zaštita klime Poduzeti hitnu akciju u suzbijanju klimatskih promjena i njihovih posljedica

Knjižnice imaju društvenu odgovornost omogućiti svima pristup informacijama, unaprijediti obrazovanje i podizanje razine svijesti u svezi s upozoravanjem na klimatske promjene. U kontekstu informacijskog opismenjavanja, 90-ih godina uključile su se u kreiranje politike zaštite okoliša i održivog razvoja edukacijom korisnika, tzv. zelenim opismenjavanjem, te pokretanjem različitih ekoloških projekata i aktivnosti. Knjižnica GFOS-a uključila se u projekt Zelena knjižnica kako bi što učinkovitije promovirala, kroz različite programe i aktivnosti, korištenje obnovljivih izvora energije, primjenu mjera energetske učinkovitosti, čiste materijale, čistiji transport i zelenu gradnju. Edukaciju i osvještavanje svojih korisnika planira provoditi uključivanjem u rad stručnih skupova o održivoj gradnji, predavanjima, radionicama, predstavljanjima knjiga, tematskim izložbama i obilježavanjem važnih eko-dana.



Slika 7. Plakat povodom priključenja projektu Zelena knjižnica



Slika 8. Facebook profil Knjižnice

Cilj 16.10: Osigurati pristup informacijama i zaštititi temeljne slobode u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima

Knjižnica GFOS-a osigurava pristup informacijama svojim korisnicima na više načina. U mrežnom katalogu, koji se redovito ažurira i dostupan je putem poveznice na mrežnoj stranici Knjižnice, može se pregledavati cjelokupan knjižnični fond.

U digitalni institucijski repozitorij DABAR Knjižnica GFOS-a uključila se na samom početku pa je prvi rad unesen 3. studenog 2015., a do sredine rujna 2018. uneseno je više od 900 radova. Unose se svi ocjenski radovi obranjeni na Fakultetu od travnja 2015. godine te stručni i znanstveni radovi naših znanstvenika, a mogu se pregledavati putem poveznica na mrežnim stranicama Knjižnice i DABRA. Svi su radovi u otvorenom pristupu, čime snažno podupiremo Hrvatsku deklaraciju o otvorenom pristupu. Zahvaljujući toj činjenici, Repozitorij GFOS-a je bio među prvim visokoškolskim repozitorijima koji su uvršteni u OpenDOAR i OpenAIR repozitorije. Pristup mrežnim informacijama, ali i transparentnost poslovanja Knjižnice, osigurana je putem podstranice na mrežnoj stranici Građevinskog fakulteta i profila Knjižnice na društvenoj mreži Facebook. Na taj način Knjižnica oglašava svoje djelatnosti, programe i usluge, redovito obavještava korisnike o novim knjigama, aktivnostima i događanjima koje organizira, a pruža im i mogućnost dvosmjerne komunikacije, postavljanja pitanja i online zahtjeva, a putem Facebooka i komentara na objave.

Zaključak

Energetski sektor svake zemlje utječe na njezinu gospodarsku aktivnost i ekonomski rast i ima važan utjecaj na okoliš. Najveći problemi s kojima se, u pogledu održivog razvoja svijet suočava, vezani su uz povećanu potrošnju energije, nesigurnost u opskrbi energijom, stalni porast cijena energije i energenata, zagađenje okoliša i klimatske promjene uzrokovane neracionalnom potrošnjom. S obzirom na ozbiljnost problema, u svim zemljama Europske unije pa tako i u našoj, narasla je svijest o potrebi upravljanja energetskim razvojem, smanjenju uvozne ovisnosti i racionalnoj potrošnji energije. Održivi razvoj postao je glavni cilj svih strategija na globalnoj i nacionalnoj razini, kao i zakonodavanog okvira koji proizlazi njihovim usvajanjem. Uz nastavne sadržaje u području održive gradnje, aktivnosti Knjižnice GF Osijek usmjerene su osnaživanju nastavnog procesa preuzimanjem uloge informacijskog središta, aktivnostima popularizacije znanosti i promociju programa održive gradnje.

Slika 9. Plakat uz izložbu „Od kamena do oblaka“, Noć knjige 2018.

Slika 10. Izložba knjiga u čitaonici

